

Załącznik do Uchwały Nr XIV/80/2016
Rady Powiatu w Pułtusku z dnia 29 stycznia 2016r.

POWIAT PUŁTUSKI

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE PUŁTUSKIM
NA LATA 2016-2020**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY	
1.1. Definicja przemocy w rodzinie	4
1.2. Główne rodzaje przemocy w rodzinie	5
1.3. Czynniki ryzyka występowania przemocy	6
1.4. Sytuacja psychologiczna osób doznających przemocy	
1.5. Cykle przemocy i inne psychologiczne mechanizmy w jakich funkcjonuje osoba doznająca przemocy	6
II. PRZEMOC W RODZINIE W DOKUMENTACH PRAWNYCH	
2.1 Dokumenty międzynarodowe	8
2.2 Podstawy prawne w Polsce	8
2.3 Inne dokumenty	9
2.4 Uprawnienia i zadania poszczególnych służb	11
III. FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W POWIECIE PUŁTUSKIM W LATACH 2011 – 2015	
IV CELE PROGRAMU	27
1. Obszary działań	27
2. Odbiorcy programu	28
3. Przewidywane efekty realizacji programu	28
4. Realizatorzy	28
V. MONITOROWANIE	28
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	29
VII. ZAKOŃCZENIE	29
VIII. HARMONOGRAM	30

WSTĘP

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie to zbiór norm prawnych i przepisów oraz ważnych dyrektyw postępowania, które zostały ustanowione przez właściwe organy państwa, władzy publicznej lub społecznej i mogą być przez te organy stosowane. W Polsce system przeciwdziałania przemocy jest intensywnie modyfikowany i tworzony od lat 90. Pomimo funkcjonowania różnych instytucji mających chronić prawa osób słabszych i krzywdzonych, to działania te, w przypadku ofiar przemocy, nie były chronione wystarczająco i skutecznie. W przypadku występowania przemocy, na ogół potrzebne są działania kompleksowe, prowadzone przez różne służby oraz łączenia działań z różnych perspektyw: prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej. Przemoc jako zjawisko wielopłaszczyznowe dotyczy funkcjonowania całej rodziny, a więc wielu osób: dorosłych, dzieci, starszych, niepełnosprawnych. Osoby te są w różnych sytuacjach i potrzebują podjęcia w stosunku do nich różnych, indywidualnych działań i form wsparcia. Doświadczenie pokazuje, że działania jednej służby nie są wystarczające, aby skutecznie i trwale zatrzymać przemoc.

Ofiary przemocy doświadczają wielu negatywnych jej skutków w sferze emocjonalnej, społecznej, psychicznej i fizycznej. Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Ważne jest zatem, aby uzmysłowić sobie powagę problemu jakim jest stosowanie przemocy wobec najbliższych, a szczególnie wobec dzieci. Należy chronić prawa wszystkich osób, a dzieciom umożliwić wychowanie i nabywanie prawidłowych postaw czy wzorców w rodzinie wolnej od przemocy. Dom rodzinny powinien stanowić stabilne środowisko wychowawcze, zapewniać bezpieczeństwo, zaspokajać wszystkie potrzeby jego członków, umożliwić wychowanie dziecka w poczuciu godności i wartości osobistej, z poszanowaniem praw każdego człowieka. Niestety w wielu przypadkach wizja domu bez przemocy jest jedynie fikcją.

Badania* w Polsce pokazują, że 9% Polaków najczęściej doświadcza agresji w domu, bądź na ulicy poza najbliższą okolicą 9%. Podobna liczba osób 8% padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany 5% został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu 4% spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu 3% w środkach komunikacji. Kobiety dwukrotnie częściej niż mężczyźni deklarują, że były ofiarami przemocy w domu. Mężczyźni natomiast znacznie częściej doświadczyli przemocy poza domem. Ogólnopolskie dane z 2013 roku podają liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” w ilości 61047 (w tym 50934 wszczynających procedurę i 10113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury). Ogólna liczba ofiar przemocy to 86797 (w tym 58310 kobiet, 9233 mężczyzn, małoletnich 19254). Ponadto ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu to 37650 (w tym kobiety 1289, mężczyźni 36327 i nieletni 34). Liczba dzieci umieszczonych w niezagrażającym miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza) – w kontekście występowania przemocy w rodzinie – 426.

Przemoc domowa stała się zjawiskiem społecznym, aby jej skutecznie przeciwdziałać należy podejmować działania systemowe. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dają taką możliwość, a także wskazują zadania poszczególnych samorządów i źródła ich finansowania.

Niniejszy program stanowić ma budowę spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie pułtuskim we współpracy wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się tematyką przemocy.

*Na podstawie: przemoc i konflikty w domu, BS/82/2012 – CBOS, Warszawa, czerwiec 2012, www.statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863.dok.html.

CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

1.1 Definicja przemocy w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz.1390), przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osób w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc jest to świadomy czyn polegający na wywieraniu presji na słabszą jednostkę lub grupę. Celem przemocy jest zaszkodzenie ofierze, wywołanie bólu, cierpienia, poczucia lęku, krzywdy, poniżenia. Intencją sprawcy jest by ofiara odczuła na własnej skórze działanie przemocy mające na celu wymuszenie zachowań lub postaw.

O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione cztery warunki:

1. Jest to intencjonalne (zamierzone i świadome) działanie lub zaniechanie działania występuje wtedy, gdy ktoś sądzi, że wie co jest dla drugiego dobre lub daje sobie prawo do decydowania w jego imieniu.
2. Jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą. Jest silniejsza fizycznie, psychicznie, materialnie, zawodowo, społecznie i w wymiarze tej przewagi oddziałuje na osobę słabszą po to, by zmusić ją do podporządkowania się swoim życzeniom.
3. Działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej. Jedna osoba daje sobie prawo, by drugą uderzyć, obrazić, skrytykować, zabrać coś, nie dać, ukarać. Nie liczy się z jej potrzebami, życzeniami, protestami, uczuciami. Traktuje daną osobę jak przedmiot – pozbawiony praw.
4. W wyniku powyższej sekwencji zdarzeń osoba, wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia oraz szkód fizycznych i psychicznych. Szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe lub odroczone w czasie. Jeżeli wszystkie wyżej wymienione warunki zostaną spełnione, będziemy mówili, że ktoś stosuje przemoc wobec drugiej osoby: sprawca działa z intencją wobec ofiary, która jest od niego słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

1.2 Główne rodzaje przemocy w rodzinie

Przemoc to nie tylko bicie, siniaki i rany na ciele są to wszystkie sytuacje, kiedy silniejszy krzywdzi słabszego od siebie. Przemoc zawsze powoduje naruszenie osobistej mocy ofiary i sprawia, że żyje ona w świecie przemocy, z której nie potrafi się wydostać, uniemożliwiając jej normalne funkcjonowanie. Wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna- niesie ze sobą zawsze ryzyko uszkodzenia ciała a nawet utraty życia. To także stosowanie przymusu z użyciem przewagi fizycznej do podejmowania decyzji oraz działań niewygodnych i krzywdzących dla otoczenia. Bicie, popychanie, odpychanie, policzkowanie, kopanie, bicie otwartą dłonią, rzucanie przedmiotami to niektóre z zachowań składających się na przemoc fizyczną
- przemoc psychiczna- jest najpowszechniejszą formą stosowania przemocy a zarazem najtrudniejszą do udowodnienia. Jest to rodzaj przemocy nie pozostawiający po sobie żadnych widocznych śladów na ciele ofiary np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, upokorzenie, używanie wulgarnych słów, manipulowanie dziećmi. Niejednokrotnie doprowadza ofiary do stanów depresyjnych, lękowych. Osoby będące ofiarami przemocy domowej mają niskie poczucie własnej wartości, są zamknięte w sobie, skryte.

- przemoc seksualna to nadużycie i wykorzystanie seksualne bądź gwałt. Przemoc seksualna może mieć formę wykorzystywania seksualnego dzieci lub gwałtu w małżeństwie. Wykorzystywanie seksualne dzieci: np. fotografowanie dziecka w celach pornograficznych, eksponowanie ciała dziecka), akty związane z fizycznym kontaktem z dzieckiem i akty fizyczne o znamionach gwałtu, wymuszanie pożycia seksualnego wbrew woli partnera np. zmuszanie do odbywania stosunku, wymuszanie nieakceptowalnych zachowań seksualnych, zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, filmowanie podczas stosunku.
- przemoc ekonomiczna (finansowa)- naruszenie własności, wykorzystywanie pieniędzy i innych zasobów materialnych do podporządkowywania drugiej osoby np. wydzielanie i kontrolowanie wydatków, uniemożliwianie dostępu do konta, zakazywanie podjęcia pracy zarobkowej.
- zaniedbanie psychiczne – to formy różnego rodzaju odrzucenia, obojętności, nieokazywania pozytywnych uczuć, lekceważenie emocjonalnego i psychicznych potrzeb ofiary.
- zaniedbanie fizyczne jest to brak należytej opieki, w tym także lekarskiej oraz wszelkie zaniedbania fizyczne ofiary
- nadopiekuńczość polega na dążeniu sprawcy do ograniczenia właściwego rozwoju poprzez pozbawienie ofiary możliwości prawidłowego rozwoju psychofizycznego i doprowadzającego do okaleczenia psychicznego i fizycznego. Nadopiekuńczość powoduje brak przygotowania do życia, ogranicza możliwość rozwoju ofiary i podjęcia jakichkolwiek działań.

1.3 Czynniki ryzyka występowania przemocy

Występowaniu przemocy szczególnie sprzyjają:

- ✓ Obowiązujące w danym środowisku normy kulturowe i społeczne, m.in.: przekonanie o dominacji mężczyzn nad kobietami, przekonanie o prawie rodziców do dominacji nad dzieckiem, przyzwolenie na bicie dzieci, autorytarny i hierarchiczny model rodziny, silne normy dotyczące prywatności, stereotypowe wzorce męskiej tożsamości (mężczyzna – władczy; kobieta – uległa);
- ✓ Nadużywanie alkoholu i uzależnienie od alkoholu – alkohol toruje drogę przemocy, osłabia kontrolę zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, zaburza ocenę sytuacji, powoduje błędną interpretację zachowań innych osób, przysparza kłopotów z prawem, często powoduje utratę pracy – to wszystko jest źródłem stresu i pogorszenia sytuacji życiowej, sprzyja stosowaniu przemocy. 89% przypadków występowania przemocy w rodzinie ma związek z alkoholem (badania CBOS 2008 r. na zlecenie PARPA);
- ✓ Podeszły wiek – występowania przemocy wobec osób starszych zwiększa się, gdy w rodzinie we wcześniejszych latach historii rodziny występują nadużycia, jest wzajemna zależność członków rodziny, dzielenie wspólnego domu (mieszkania), fizyczne i psychiczne obciążenie opiekuna, izolacja społeczna rodziny, uzależnienie i choroby psychiczne, złe warunki socjalno-ekonomiczne. Im starsza osoba, tym jest bardziej narażona na przemoc. 5% Polaków mieszka w gospodarstwie domowym, gdzie ofiarą przemocy stała się osoba starsza lub niepełnosprawna.;
- ✓ Niepełnosprawność – jest czynnikiem ryzyka-nad osobą niepełnosprawną członkowie rodziny jak i inne osoby mają ewidentną przewagę, a osoby te są często zdane na ich opiekę. Badania przeprowadzone w 2009 r. przez PAN na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pokazały, że 60% respondentów było świadkiem lub słyszało o przemocy w rodzinie wobec osób niepełnosprawnych:

- 31% - o uderzeniu lub biciu,
  - 34% - o szarpaniu, popychaniu,
  - 34% - o izolowaniu,
- ✓ Ponadto występuje wobec tych osób przemoc ekonomiczna: ograniczanie dostępu do pieniędzy, odbieranie świadczeń, niezaspakajanie podstawowych potrzeb, pozbawianie praw do dysponowania majątkiem.

1.4 Sytuacja psychologiczna osób doznających przemocy

Wiele osób zastanawia się jednak dlaczego ofiary przemocy w rodzinie pozostają w domu, w którym dochodzi do przemocy. Krzywdzone dzieci często nie zdają sobie sprawy z możliwych rozwiązań, zaś krzywdzone kobiety nie czują się na siłach aby poszukiwać pomocy. Często kobiety i dzieci są materialnie zależne od sprawcy i nie wyobrażają sobie sytuacji, gdy musiałyby utrzymać się po opuszczeniu domu. Rodziny, w których dochodzi do przemocy, bardzo często są odizolowane i dlatego też rzadziej kontaktują się z innymi ludźmi, od których mogłyby otrzymać pomoc. Ofiary często boją się ujawnić ponieważ są zastraszone, że powiedzenie o ich sytuacji może mieć negatywne następstwa. Wiele osób obawia się również, że po opuszczeniu domu nie otrzyma pomocy poza domem. Inną przyczyną pozostania ofiary ze sprawcą przemocy jest to, że ona kocha sprawcę i ma nadzieję na poprawę sytuacji w małżeństwie.

Częste przypadki niezgłaszania faktów znęcania należy również wiązać z faktem, iż do niedawna wobec zjawiska przemocy domowej panowała społeczna zмова milczenia. Wiele kobiet sądziło, że ich przypadek jest szczególny i odosobniony, dlatego ukrywały ślady obrażeń i cierpiało w milczeniu. Często także bezpodstawnie szukało winy w samych sobie. Nie ujawniały tego faktu z obawy przed odrzuceniem ze strony środowiska, kompromitacją rodziny oraz mężczyzny, który na zewnątrz uchodził za przykładowego ojca i męża.

1.5 Cykle przemocy i inne psychologiczne mechanizmy w jakich funkcjonuje osoba doznająca przemocy

Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz: faza narastania napięcia, faza gwałtownej przemocy i faza miodowego miesiąca.

W fazie pierwszej – narastania napięcia – zauważyć można podwyższoną agresywność sprawcy. Każdy drobiazg wywołuje złość sprawcy, z błahych powodów robi awantury, zaczyna więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Kobieta w takiej sytuacji stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Niekiedy nie mogąc wytrzymać tego oczekiwania, sama prowokuje spięcie, żeby „mieć całe zdarzenie za sobą”. Narastanie napięcia trwa przez wiele tygodni lub miesięcy.

W drugiej fazie - gwałtownej przemocy - można zaobserwować eksplozję agresji i napięcia trwającą do około 24 godzin. Dochodzi tu do aktu przemocy i rozładowania złości. Ofiara doznaje zranień fizycznych i psychicznych, jest w szoku. Skutki użytej przemocy mogą być różne – podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Ofiara stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie, odczuwa przerażenie, złość, bezradność i wstyd, traci ochotę do życia.

W trzeciej fazie, nazwanej fazą „miodowego miesiąca”_ wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już złość, zaczyna zdawać sobie sprawę z tego, co zrobił i nagle staje się inną osobą. Przeżywa poczucie winy, okazuje skruchę, przeprosza i obiecuje, że to się nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Jest podobny do mężczyzny jakim był na początku związku, gdy ofiara się w nim zakochała. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby nie było żadnej przemocy. Wiele żon zaczyna wierzyć, że przemoc była jedynie wyjątkowym incydentem, który się nigdy nie powtórzy, a mąż ulegnie cudownej metamorfozie.

Faza „miodowego miesiąca” jest tylko przemijającą fazą i po jakimś czasie rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia. Zatrzymuje ona ofiarę w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie za sobą faza miodowego miesiąca, jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu jest zazwyczaj gwałtowniejsza. Jeśli już raz doszło do jej użycia, będzie się ona powtarzać dopóki ofiara nie zechce się od niej uwolnić lub dopóki nie nastąpi interwencji z zewnątrz.

Obok cykliczności przemocy inne mechanizmy, w jakich funkcjonuje osoba doznająca przemocy to: zjawisko „prania mózgu”, zespół stresu pourazowego (PTSD), wyuczona bezradność.

Zjawisko „prania mózgu”

Zjawisko „prania mózgu” jest jednym z najsilniej działających mechanizmów przemocy psychicznej. Stanowi jej istotę. Znanie jest już od czasów starożytnych. Obecnie występuje w wielu dziedzinach życia politycznego, społecznego, w reklamach, sektach religijnych i życiu rodzinnym. „Pranie mózgu” jest związane z szeregiem zabiegów stosowanych w celu zmiany przekonań, uczuć, potrzeb, postaw, po to, aby osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami osoby manipulującej.

Najczęściej używanymi metodami „prania mózgu” są izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, groźby i demonstracja wszechmocy oraz sporadyczne okazywanie pobłażliwości.

Izolacja – to stopniowe pozbawienie osoby doznającej przemocy od kontaktów z innymi ludźmi. Przejawia się krytykowaniem znajomych i rodziny partnera, wyrażaniem niezadowolenia z tego, że partner rozmawia przez telefon, kontaktuje się z osobami w pracy. Ofiara przemocy z czasem wycofuje się z kontaktów towarzyskich, zrywa wszelkie kontakty z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi, odchodzi z pracy, staje się osobą zupełnie odciętą od zewnętrznych źródeł wsparcia mając nadzieję, że w ten sposób uniknie bolesnych dla niej konsekwencji.

Poniżanie i degradacja – z chwilą, gdy ofiara przemocy przestaje komunikować się z otoczeniem, osoba stosująca przemoc bombarduje ją fałszywymi informacjami na jej temat. Wielokrotnie przypomina o jakimś poniżającym doświadczeniu, poddaje stałej krytyce, często przy innych ludziach, ubliża lub ignoruje.

Monopolizacja uwagi – polega na tym, że wszystko, co robi, myśli i jak się czuje stosujący przemoc ma być punktem odniesienia przy podejmowaniu działań przez osobę, która jej doznaje. Uniemożliwia to jej podjęcie jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, niebędących pod kontrolą „strażnika”.

Groźby i demonstracja mocy – stosujący przemoc grozi, że pobije ofiarę, wyrządzi krzywdę dzieciom i rodzinie, grozi odebraniem dzieci, zabiciem. Zmusza osobę doznającą przemocy do zrobienia tego, co jest dla niej wstydlive lub upokarzające, a potem grozi, że komuś o tym opowie. Ponieważ część gróźb spełnia, osoba doznająca przemocy nie jest w stanie przewidzieć, co stanie się naprawdę. Zmusza ją to do posłuszeństwa wobec żądań osoby stosującej przemoc.

Sporadyczne okazywanie pobłażliwości – czasami sprawca przemocy okazuje czułość, kupuje prezenty, zaprasza na kolację do restauracji. Staje się pobłażliwy i zapomina o wymaganiach. Daje to złudną nadzieję ofierze, że osoba stosująca przemoc może się zmienić. Podobnie jak faza miodowego miesiąca takie zachowanie zatrzymuje osobę doznającą przemocy w krzywdzącym związku.

„Pranie mózgu” powoduje, że u osoby doznającej przemocy zmienia się obraz siebie – zaczyna postrzegać się jako głupia i niezdolna, co pociąga za sobą fakt, że nie podejmuje

nowych czy trudniejszych działań. Poza tym występuje stan nieustannego wyczerpania. Tak ważną energię życiową ofiary przemocy pochłania ciągle koncentrowanie się na dostosowywaniu się do żądań stosującego przemoc oraz na możliwościach samoobrony. Przeżywa też stale lęk i poczucie winy, ma osłabioną zdolność psychiczną i fizyczną do stawiania oporu, bezkrytycznie przyjmuje obraz rzeczywistości, jaki kreuje sprawca.

Jeżeli ktoś doznaje przemocy jest pozbawiany mocy (godności, mocy wewnętrznej).

Zadaniem interwentów i osób pomagających – służb, osób zobowiązanych w ramach swoich kompetencji zawodowych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie – jest pomoc w odzyskaniu mocy i podmiotowości osobom krzywdzonym.

II PRZEMOC W RODZINIE W DOKUMENTACH PRAWNYCH

2. 1. Dokumenty międzynarodowe

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazło odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych, zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony ofiar. Należą do nich:

- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 grudnia 1993 roku,
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku,
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220(INI)),
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (2006/C 110/15).

2. 2. Podstawy prawne w Polsce

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie swoje uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w nadrzędnym akcie prawnym regulującym zagadnienia przemocy w rodzinie tj. w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r., poz.1390), innych ustaw oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020. Inne akty prawne niezbędne do realizacji programu to:

- ustawa z dnia 15 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 583.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997 r., Nr 89 poz. 555 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz.163 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2015, poz. 1286),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (Dz.U. z 2011r. Nr 50, poz. 259).

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie określa kierunki i działania prowadzone w Polsce w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są to w szczególności:

- 1. Profilaktyka i edukacja społeczna, w tym: ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i mediach, poprawa jakości systemu działań profilaktycznych, realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.*
- 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym: rozwój infrastruktury instytucji rządowych i samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz wypracowania zasad współpracy, upowszechnienie informacji i edukacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, udzielania wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, monitoring skuteczności działań pomocowych.*
- 3. Oddziaływanie na osobę stosującą przemoc w rodzinie, w tym: tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty i organizacje pozarządowe, wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi, interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie, realizowanie wobec osób stosujących przemoc programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych zmierzających do zmiany wzorców zachowań.*
- 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: wzmocnienie jakości kształcenia zawodowego i doskonalenia zawodowego osób przygotowujących się do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz osób realizujących te zadania, wyznaczenie kierunków działań dla podmiotów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*

2.3. Inne dokumenty

Dokumentami określającymi opcje poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są:

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2015 – 2022;
- Strategia Rozwoju Powiatu Pułuskiego na lata 2007-2020;

W 2011 opracowano rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”, do której realizacji we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym zostało zobowiązanych pięć służb: policja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, oświata i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Procedura postępowania/interwencji „Niebieskiej Karty” obejmuje zatem działania wielu służb, mających na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Podejmowane działania są indywidualnie dostosowane do potrzeb danej rodziny. Szczegółowe warunki realizowania procedury, zadania służb oraz formularze „Niebieskich Kart” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. Nr 209 poz.1245).

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2.4 Uprawnienia i zadania poszczególnych służb

Policja

Policja jest zobowiązana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do ochrony bezpieczeństwa porządku publicznego. Do zadań Policji należą: ochrona życia, zdrowia i mienia ludzi, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganiu popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Podstawą prawną działań Policji jest ustawa o Policji (Dz.U. 1990 Nr 30 poz. 179) oraz Wytyczne nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu postępowania podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Ośrodki Pomocy Społecznej

Ośrodki pomocy społecznej znajdują się na terenie każdej gminy. Mają za zadanie wspierać ludzi, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i pomagać w przezwyciężeniu tych trudności. Odgrywają kluczową rolę w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podstawą prawną do działań jest ustawa o pomocy społecznej, która reguluje szczegółowo zakres działań Ośrodków.

Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisje działają przy urzędach gminy/miasta/dzielnicy. Ich działania koncentrują się na profilaktyce uzależnień, czyli zapobieganiu uzależnieniu się kolejnych osób oraz przeciwdziałaniu negatywnym skutkom uzależnienia osobom, które są już uzależnione. Ponieważ uzależnienie od alkoholu stanowi jeden z czynników ryzyka w sytuacji przemocy, komisje koncentrują się w swoich działaniach także na jej przeciwdziałaniu.

Ochrona Zdrowia

Zadaniem tej służby jest ochrona zdrowia pacjenta. Przemoc w rodzinie leży w kompetencjach ochrony zdrowia, ponieważ przemocy często towarzyszą wyraźne uszkodzenia zdrowia (ślady pobicia, siniaki, skaleczenia, złamania itp.) oraz występują zaburzenia zdrowia psychicznego (lęk, przygnębienie, bezsenność itp.). W sytuacji przemocy w rodzinie od pracownika ochrony zdrowia należy oczekiwać: wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, wydania bezpłatnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie, poinformowania organów ścigania (policji i prokuratury) o popełnieniu przestępstwa, zapewnienia pomocy medycznej, wspieraniu przedstawicieli pomocy społecznej i policji przy podejmowaniu decyzji o zabraniu dziecka z rodziny, w której na skutek przemocy zagrożone jest jego zdrowie i życie, interwencji w przypadku prawdopodobieństwa popełnienia samobójstwa lub w przypadku, gdy osoba chora psychicznie zagraża zdrowiu i życiu innych.

Oświata

W placówkach oświatowych dzieci i młodzież spędzają znaczną część swojego dnia. Pracownicy oświaty mają możliwość wnikliwej obserwacji swoich podopiecznych. Często są też postrzegani przez małoletnich jako osoby godne zaufania, którym można przekazać informację o sytuacji przemocy. Dlatego także oni zostali włączeni w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sądy rejonowe wydziały rodzinne i nieletnich

Sąd rodzinny jest po to, by chronić interesy dziecka i rodziny. Rozstrzyganie spraw kierowanych do sadu rodzinnego odbywa się w oparciu o Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz i inne ustawy. Przepisy zawarte w kodeksie regulują stosunki pomiędzy małżonkami, rodzicami i dziećmi, opiekunami i dziećmi.

Prokuratura

Działa w oparciu o ustawę o prokuraturze, Kodeks postępowania karnego i inne akty prawne.

W przypadku podejrzenia przestępstwa prokuratura ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy popełniono przestępstwo, zebrać i zabezpieczyć dowody, ująć sprawcę. Może też zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci np. dozoru policyjnego lub wystąpić do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania. W zależności od oceny materiału dowodowego postępowanie może zakończyć się skierowaniem do sądu aktu oskarżenia lub umorzeniem postępowania.

III. FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W POWIECIE PUŁTUSKIM W LATACH 2011 - 2014

Na terenie powiatu pułtuskiego pomocą w zakresie uzależnień i współuzależnień oraz przemocą zajmują się:

1. Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy Domowej w Pułtusk;
2. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny przy OPS w Pokrzywnicy;
3. Siedem gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
4. Dwie Poradnie Terapii Uzależnień w Pułtusk;
5. Poradnictwo rodzinne przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk.
6. Komenda Powiatowa Policji w Pułtusk;
7. Straż Miejska w Pułtusk;
8. Prokuratura Rejonowa w Pułtusk;
9. Sąd Rejonowy w Pułtusk; -
10. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pułtusk.

Na podstawie danych uzyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk, przemoc w powiecie przedstawia się następująco:

Tabela 1. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty”

Procedura „NK” – powiat pułtusk		2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Lista sporządzonych „Niebieskich Kart”		97	155	142	137	53
Ogółem interwencje domowe		448	408	507	500	325
Ofiary przemocy	Kobiety	35	157	166	155	57
	Mężczyźni	6	7	33	47	20
	Dzieci	5	42	116	124	50
Zatrzymani do wytrzeźwienia w ramach „NK”		0	81	106	95	38
Ilość postępowań przygotowawczych, w których wykorzystano „NK”		58	39	48	78	34
Wnioski przesłane do różnych instytucji w ramach procedury „NK”		0	0	0	0	0

Tabela 2. Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji dotyczących przemocy w rodzinie

	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Ilość przeprowadzonych interwencji domowych, w tym:	448	408	507	500	325
dotyczących przemocy w rodzinie (w szczególności procedury NK)	57	115	90	90	37
Ilość interwencji dotyczących przemocy w rodzinie ze względu na miejsce zamieszkania:	40	43	66	51	17
-miasto					
-wieś	57	112	76	86	36
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej, w tym:	122	206	315	326	127
kobiet	106	157	166	155	57
mężczyzn	4	7	33	47	20
nieletnich	12	42	116	124	50
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	97	155	142	138	54
kobiet	3	2	19	9	3
mężczyzn	94	153	123	127	51
nieletnich	0	0	0	2	0
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu, w tym:	79	111	112	97	39
kobiet	2	1	8	6	3
mężczyzn	77	110	104	90	36
nieletnich	0	0	0	1	0

Analizując powyższe dane stwierdza się, że w roku 2013 Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku dokonała najwięcej interwencji domowych, z których blisko 20% dotyczyła zjawiska przemocy w rodzinie. Największa liczba interwencji w rodzinie ze względu na miejsce zamieszkania (wieś) była w 2012 roku, natomiast w 2014 r. ze względu na miejsce zamieszkania w mieście. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej 2011 – 2014 wykazuje tendencję rosnącą, ze zdecydowaną przewagą pokrzywdzonych kobiet oraz dzieci. Wśród liczby sprawców przemocy domowej oraz liczby sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu, w zdecydowanej większości są mężczyźni.

Tabela 3. Liczba postępowań karnych oraz postępowań zakończonych wyrokiem skazującym w sprawie dotyczącej przemocy domowej

	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Liczba postępowań karnych w sprawach dotyczących przemocy domowej	58	39	48	78	34
Liczba postępowań zakończonych wyrokiem skazującym	38	18	30	0	0

Powyższe dane pokazują, iż najwięcej postępowań karnych w sprawach dotyczących przemocy domowej wszczęto w 2014 roku, brak jest natomiast danych dotyczących liczby postępowań zakończonych w 2014 r. wyrokiem skazującym.

Na terenie powiatu osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny mogą uzyskać pomoc terapeutyczną w dwóch Poradniach Terapii Uzależnień. Poradnie prowadzą zajęcia dla grup osób uzależnionych i współuzależnionych. Wiele osób zostało skierowanych do Poradni przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na podstawie orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku podania się leczeniu.

Na terenie powiatu pułtuskiego działa siedem Gminnych Komisji do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które realizują zadania w oparciu o gminne programy profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pomagają osobom uzależnionym od alkoholu poprzez: prowadzenie z nimi rozmów interwencyjnych (których efektem może być leczenie odwykowe), kierują wnioski do Sądu Rejonowego o zastosowaniu obowiązku podjęcia leczenia przymusowego w systemie otwartym i zamkniętym.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i minimalizacji szkód społecznych podejmują wiele działań:

- finansowanie działalności świetlic socjalno – terapeutycznych;
- finansowanie zajęć dla dzieci pochodzących z rodzin patologicznych, dotkniętych alkoholizmem;

- finansowanie programów profilaktyczno – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży ze szkół;
- finansowanie szkoleń, kursów dla osób związanych z realizacją zadań wynikających z gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, szkołami, Sądem Rodzinnym w celu zapewnienia rodzinom patologicznym skutecznej pomocy.

Dane Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołów Interdyscyplinarnych

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące procedury leczenia uzależnień przez GKRPA, liczbę osób, wobec których złożono wnioski do GKRPA, diagnozę problemów alkoholowych, a także innych uzależnień oraz dane z działań Zespołów Interdyscyplinarnych w poszczególnych gminach powiatu pułtuskiego.

Gmina Pułtusk

Tabela 4. Procedura leczenia uzależnień przez GKRPA

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	39	14	19	31	9
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKRPA	37	9	13	22	8

Tabela 5. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	45	20
Kobiet	11	9
Ogółem	56	29

Tabela 6. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	391	392
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	1174	1176
Liczba osób dorosłych współuzależnionych	483	483
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	782	781

Tabela 7. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	153	68
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	56	29
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	34	17
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	121	112
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	47	39

Tabela 8. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	22	5
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	90	54

Tabela 9. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	22	5
Alkoholizm	90	54

Gmina Winnica

Tabela 10. Procedura leczenia uzależnień przez GKRPA

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	0	3	4	3	0
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKRPA	0	3	4	3	0

Tabela 11. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	15	8
Kobiet	1	2
Ogółem	16	10

Tabela 12. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	40	45
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	40	45
Liczba osób dorosłych współuzależnionych	45	58
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	138	152

Tabela 13. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	40	37
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	3	0
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	3	0
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	35	45
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	0	0

Tabela 14. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	5	2
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	11	13

Tabela 15. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	5	6
Alkoholizm	6	7

Gmina Gzy

Tabela 16. Procedura leczenia uzależnień przez GKPRP

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	14	13	17	12	5
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKRPA	5	0	1	2	0

Tabela 17. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	2	0
Kobiet	0	0
Ogółem	2	0

Tabela 18. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	2	5
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	25	22

Liczba osób dorosłych współzależnionych	64	59
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	18	19

Tabela 19. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	17	8
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	2	0
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	2	0
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	16	16
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	0	0

Tabela 20. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	2	2
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	18	17

Tabela 21. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	7	8
Alkoholizm	11	9

Gmina Zatory

Tabela 22. Procedura leczenia uzależnień przez GKRPA

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	15	21	23	14	7
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKRPA	2	2	4	5	1

Tabela 23. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	13	7
Kobiet	1	0
Ogółem	14	7

Tabela 24. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	15 (potwierdzonych opinią biegłych)	1
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	120	60
Liczba osób dorosłych współuzależnionych	300	150
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	140	70

Tabela 25. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	25	12
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	15	7
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	12	5
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	100	90
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	2	2

Tabela 26. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	4	2
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	13	7

Tabela 27. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	13	7
Alkoholizm	13	7

Gmina Świercze

Tabela 28. Procedura leczenia uzależnień przez GKRPA

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	23	23	12	11	10
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKRPA	2	2	3	3	1

Tabela 29. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wnioski do GKRPA w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	10	10
Kobiet	1	0
Ogółem	11	10

Tabela 30. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Brak danych	Brak danych
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	Brak danych	Brak danych
Liczba osób dorosłych współuzależnionych	Brak danych	Brak danych
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	Brak danych	Brak danych

Tabela 31. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	22	20
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	11	10
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	3	1
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	Brak danych	Brak danych
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	Brak danych	Brak danych

Tabela 32. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	7	4
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	7	10

Tabela 33. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	7	3
Alkoholizm	4	2

Gmina Pokrzywnica

Tabela 34. Procedura leczenia uzależnień przez GKRPA

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	10	8	9	6	7
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKRPA	6	7	8	5	4

Tabela 35. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wniosek do GKRPA w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	4	5
Kobiet	0	0
Ogółem	4	5

Tabela 36. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	15	9
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	15	9
Liczba osób dorosłych współuzależnionych	15	9
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie, z problemem alkoholowym	27	18

Tabela 37. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKRPA	11	8
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	8	5
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	4	3
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	35	18
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	0	0

Tabela 38. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	5	8
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	20	5

Tabela 39. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	5	8
Alkoholizm	20	5

Gmina Obryte

Tabela 40. Procedura leczenia uzależnień przez GKPRP

Lata	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	5	3	3	5	2
Liczba osób skierowanych na leczenie przez Sąd na wniosek GKPRP	5	3	3	5	2

Tabela 41. Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn, wobec których złożono wniosek do GKPRP w roku 2014 i pierwszej połowie 2015r.

Liczba wniosków złożonych wobec:	2014	2015 (I półrocze)
Mężczyzn	5	2
Kobiet	0	0
Ogółem	5	2

Tabela 42. Diagnoza problemów alkoholowych

Problem	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	17	11
Liczba osób dorosłych nadużywających alkoholu	15	9
Liczba osób dorosłych współuzależnionych	14	8
Liczba dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym	6	12

Tabela 43. Alkoholizm i uzależnienia

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba osób objętych wsparciem GKPRP	17	12
Liczba wniosków dot. skierowania na leczenie odwykowe	5	2
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	5	2
Liczba rodzin, u których występuje problem alkoholowy	17	12
Liczba rodzin, u których występuje problem narkomanii	0	0

Tabela 44. Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące

	2014	2015 (I półrocze)
Liczba spotkań ZI	5	3
Liczba spraw prowadzonych przez ZI	23	12

Tabela 45. Rodzaje problemów rozwiązywanych przez Zespoły Interdyscyplinarne

Rodzaj problemu:	2014	2015 (I półrocze)
Przemoc w rodzinie	21	12
Alkoholizm	18	11

W Ośrodkach Pomocy Społecznej w Pułtusk i Pokrzywnicy funkcjonują Interdyscyplinarne Punkty Konsultacyjno – Informacyjne, których celem jest pobudzanie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarą przemocy domowej. Istnieje możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów psychologa, prawnika, terapeuty.

Poradnictwo Rodzinne prowadzone jest w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk. Pomoc udzielana jest dla społeczności lokalnej z terenu powiatu pułtuskiego przez pedagoga, psychologa i prawnika.

Zakres pomocy jest bardzo szeroki i obejmuje różne problemy, np. przy sformułowaniu pozwu o alimenty i rozwód, wyjaśnienie znaczenia pisma sądowego, sprawy majątkowe, sprawy karne, uregulowanie kontaktów z dziećmi, informacja o przysługujących uprawnieniach i sytuacji prawnej, informacja o postępowaniu w sprawie ubezwłasnowolnienia, zdobycie umiejętności prawidłowego komunikowania, pomoc osobom z problemami: emocjonalnymi, wychowawczymi z dziećmi, małżeńskimi, problem alkoholowy w rodzinie, pomoc w poradzeniu sobie z depresją i kryzysem psychicznym, itp.

Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa w PCPR:

2011r. – 345 osób, 2012 r. – 303 osoby; 2013 r. – 214 osób; 2014 r. – 200 osób.

Przyczyny korzystania ze wsparcia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach powiatu pułtuskiego.

Tabela 46. Gmina Pułtusk

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	414	1214	498	1424	534	1584	499	1461	365	1041
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	120	412	143	502	148	492	152	534	117	412
Alkoholizm	115	200	125	231	90	163	79	140	58	97
Przemoc w rodzinie	39	122	23	75	3	6	1	4	1	2
Narkomania	4	4	1	1	-	-	2	2	4	6
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	19	9	9	7	7	7	7	5	11

Tabela 47. Gmina Pokrzywnica

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	92	321	95	352	98	360	81	280	66	237
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	26	99	25	96	24	91	22	77	16	53
Alkoholizm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	0	0	11	35	3	16	0	0	0	0
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu ZK	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 48. Gmina Gzy

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	52	173	59	189	57	179	63	193	50	168
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	10	45	33	105	5	25	5	24	12	49
Alkoholizm	2	7	11	30	3	8	1	1	5	5
Przemoc w rodzinie	0	0	5	17	2	8	2	4	3	9
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu ZK	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

Tabela 49. Gmina Zatory

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	82	355	103	419	109	428	116	450	82	340
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	6	16	10	30	7	25	9	29	4	14
Alkoholizm	6	20	9	28	11	36	8	26	4	10
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	3	3	0	0	1	1	1	5

Tabela 50. Gmina Świercze

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	133	460	99	313	87	286	116	377	95	319
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	22	81	47	194	30	117	15	55	8	36
Alkoholizm	4	12	4	10	4	9	5	17	4	12
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	1	4	1	4	1	4
Narkomania	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	4	6	2	6	0	0	0	0

Tabela 51. Gmina Obyrze

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	64	187	60	163	62	202	62	208	45	164
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	81	431	62	273	41	204	58	221	47	221
Alkoholizm	11	32	6	27	13	47	14	67	8	27
Przemoc w rodzinie	1	4	2	7	4	15	2	8	2	9
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	0	0	1	1	2	9	1	2

Tabela 52. Gmina Winnica

Przyczyny korzystania ze wsparcia	2011		2012		2013		2014		2015 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	122	541	132	552	116	425	138	503	98	370
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	206	668	172	493	46	148	41	135	25	79
Alkoholizm	68	368	46	158	25	26	42	123	35	90
Przemoc w rodzinie	0	0	19	19	10	43	4	19	2	9
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

W ramach zapobiegania marginalizacji osób i rodzin prowadzone są świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży. W świetlicach środowiskowych dzieci korzystają z gier i zabaw, uczestniczą w zajęciach sportowych, plastycznych, teatralnych, uczestniczą w imprezach okolicznościowych, odrabiają prace domowe.

Tabela 53. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez świetlice środowiskowe w poszczególnych gminach.

MOPS, GOPS	Świetlice środowiskowe				
	2011	2012	2013	2014	2015 (I półrocze)
Pułtusk	56	49	43	36	38
Winnica	0	0	0	0	0
Pokrzywnica	0	0	0	0	0
Zatory	50	50	55	80	70
Obryte	15	20	36	52	80
Gzy	0	0	0	0	0
Świercze	0	0	0	0	0

Wykaz instytucji oraz organizacji udzielających pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu pułtuskiego:

- Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku
- Posterunek Policji w Świerczach
- Posterunek Policji w Pokrzywnicy
- Straż Miejska w Pułtusku
- Prokuratura Rejonowa w Pułtusku
- Sąd Rejonowy w Pułtusku
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku
- Szpital Powiatowy w Pułtusku
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Pułtusku
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pułtusku
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrytem
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Winnicy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gzach
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku;
- Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno- Informacyjny dla ofiar Przemocy Domowej w Pułtusku
- Pułtuskie Stowarzyszenie Trzeźwości "Świt"
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Pułtusku
- Poradnia Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Pułtusku

IV. CELE PROGRAMU

4.1 CEL GŁÓWNY

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.2 Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie poprzez konferencje i spotkania na ten temat, działania propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego nakierowanego na pomoc ofiarom przemocy.
3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Działania w zakresie udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię, udostępnienie wiadomości o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
5. Rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą w rodzinie i osoby stosujące przemoc w rodzinie.
6. Zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
7. Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy.
8. Sporządzanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
9. Rozwój działalności zespołów interdyscyplinarnych.
10. Zatrudnianie specjalistycznej kadry w ramach umów cywilnoprawnych.
11. Rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie.

4.3 Obszary działań

Cele działań i przewidywane efekty realizacji odnoszą się do obszarów:

- **profilaktyka** – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- **edukacja** – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach pomocy;
- **interwencja** – przerwanie przemocy, ochrona ofiar, izolacja i oddziaływanie na sprawców;

- **wspieranie** – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

4.4 Odbiorcy Programu

1. Ofiary przemocy w rodzinie:
  - a) dzieci,
  - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
  - c) osoby niepełnosprawne
  - d) osoby starsze.
2. Sprawcy przemocy w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

4.5 Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

4.6 Realizatorzy

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. W pracy należy stosować się do zasad:

- ✓ **interdyscyplinarności**, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca;
- ✓ **kompleksowości**, z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

– Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Powiecie Pułtuskim są:

1. Starostwo Powiatowe w Pułtuskach,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach,
3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu pułtuskiego,
4. Policja,
5. Sąd,
6. Prokuratura,

7. Placówki oświatowe,
8. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
9. Zakłady Opieki Zdrowotnej,
10. Poradnie przeciwalkoholowe.

V. MONITOROWANIE

Ocenę realizacji poszczególnych działań programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Powiatu w Pułtuskach po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

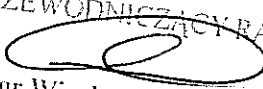
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Powiecie Pułtuskim na lata 2016 – 2020 finansowany będzie ze środków Starostwa Powiatowego, Samorządów Gminnych. Ponadto ze środków otrzymanych z budżetu Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Wojewody Mazowieckiego oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

VII. ZAKOŃCZENIE

Realizacja niniejszego Programu stanowiła będzie wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie poprzez wieloaspektowe zaangażowanie się wszystkich instytucji i organizacji zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Mamy oczekiwania i nadzieję, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk m.in. agresji i patologii, a przede wszystkim poprawy funkcjonowania zagrożonych rodzin w powiecie pułtuskim.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Wiesław Cienkowski

VIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMU

L.p.	Działania	Od kiedy	Do kiedy	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
1.	Organizacja i prowadzenie pomocy indywidualnej dla ofiar przemocy	2016	2020	PCPR, MOPS, GOPS, służba zdrowia, Punkty Interwencji-Kryzysowej, Organizacje pozarządowe, GKRPA	Budżety podmiotów
2.	Opracowanie powiatowego informatora nt. możliwości i form pomocy w sytuacjach przemocy domowej oraz instytucjach świadczących pomoc rodzinie w tym zakresie	2016	2020	PCPR	Budżet powiatu
3.	Tworzenie Punktów Interwencji Kryzysowej na terenie gmin powiatu.	2016	2018	Burmistrz, Wójtowie, MOPS, GOPS	Budżet samorządu - gminy - organizacji pozarządowych
4.	Organizowanie kampanii, konferencji uwzględniających problematykę przeciwdziałania przemocy i agresji	2016	2020	PCPR, MOPS, GOPS, Policja	Budżet samorządu - powiatu - gminy
5.	Współpraca z mediami oraz inicjowanie wymiany informacji pomiędzy mediami i instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy	2016	2020	PCPR, MOPS, GOPS, Policja	Bez nakładów
6.	Doskonalenie i szkolenie kadr zawodowych pracujących na rzecz rodzin będących w kryzysie	2016	2020	GKRPA, PCPR, MOPS	Budżet powiatu
7.	Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	2016	2020	Policja, MOPS, GOPS	Bez nakładów

8.	Wspieranie i rozwój świetlic środowiskowych dla dzieci na terenie powiatu	2016	2020	MOPS, GOPS	Budżet samorządu - gminy - organizacji pozarządowych
9.	Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	2016	2020	PCPR	Budżet - powiatu - województwa
10.	Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej*	-	-	Starostwo Powiatowe, PCPR	Budżet - powiatu - województwa

Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej* zgodnie z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2015 – 2022 planowane jest w roku 2022.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Wiesław Cienkowski